

Lärare mötte Maskernas Kung
och kinesisk kultur

Människor är sällan antingen eller

AV INGER SKALSE

Hur håller man uppe lusten och kvalitén i en kommuns skolbioverksamhet? I Nacka utanför Stockholm arbetar kultursekreteraren Per Wetterblad kontinuerligt med seminarier och förhandsvisningar som en service till kommunens alla lärare. Konceptet med en spännande film, en macka, lite frukt och dricka samt en intresseväckande fördjupning är vad lärarna (och det är mycket välbesökt!) får sig till livs. Därtill på köpet några goda idéer till kommande lektionsupplägg. "Det gäller att hela tiden visa på hur man kan integrera filmen i det dagliga skolarbetet.", menar Per Wetterblad.

– Vad barnen gör av filmen är filmens kvalitet, säger Ewa Jacquet.

Filmen lägger ut ett spår. Den vänder sig till alla sinnen och ger en stark upplevelse på kort tid.

– Responsen kommer direkt. Pang! Sägar Ewa.

Ewa Jacquet, lärare på Björkhaga skola i Tumba, jobbar ofta med film i sina klasser. Och hon delar gärna med sig av sina erfarenheter. Nacka Kultur

arrangerade ett seminarium kring filmen Maskernas Kung. Mellanstadielärare i Nacka kom för att se filmen, ta del av Ewa Jacquets metoder och höra Kee Beng Ooi berätta om Kina.

Maskernas Kung är en känslomässig film om en gammal man och en liten flicka i 20-talets Kina som har en lång väg att gå för att hitta fram till varandra. Flickan som får namnet Lilla Valpen är fattig och säljs till den gamle mannen, herr Wang, som behöver en arvinge. Han är artist som uppträder på gatorna med sin konst att snabbt byta masker. Han vill inte att hans konst ska gå i graven med honom. Han vill att den ska gå i arv till en son. Sonen blir Lilla Valpen som klätt ut sig till pojke för att få ett högre värde. Flickans förklädning upptäcks snart och herr Wang blir besviken och arg. Han vill absolut ha en son. Efter många dramatiska händelser hittar Lilla Valpen och herr Wang tillbaka till varandra.

Kee Beng Ooi, föreläsare i Kinas idéhistoria på Stockholms Universitet, berättar att filmtiteln bokstavliga betydelse är "Ändra ansikte". Han säger att ansiktet har stor betydelse i Kina för känslan av vem man är. Tecknet för "Jag" är en bild som betyder näsan. Han pekar på filmens många maskbyten och spel kring vem som är vem. Herr Wang livnär sig på att kunna byta mask. Lilla valpen förklarar sig till pojke. Och en manlig artist, Liang, uppträder som kvinna i sin roll som Bodhisattva. Bodhisattvan är en människa som har nått insikt och kan träda in i Nirvana. Men Bodhisattvan lämnar inte jorden utan stannar kvar vid himlens port och leder folk på rätt väg.

Konfucianismens idé om att det blir samhällelig frid om var och en sköter sin roll och sina relationer finns

med i filmen. Det kan handla om relationer mellan man och kvinna, gammal och ung, far och son, och relationer mellan vänner. Lilla Valpen blir den som sköter relationen mellan gammal och ung, säger Kee Beng Ooi. Lilla Valpen ger inte upp utan håller sig fast tills herr Wang förstår att de två hör ihop.

Ont & gott

Ewa Jacquet tycker att filmen fungerar bäst i årskurs fyra och fem. Sexorna tycker att det är för mycket saga. Hon visar hur man på ett konkret och roligt sätt kan jobba med olika teman kring filmen.

På temat Ont och Gott får barnen göra masker, antingen goda eller onda. Hur ser det goda och hur ser det onda ut? I filmen används masker av herr Wang, men också på ett abstrakt plan i och med att Lilla Valpen förklarar sig till pojke.

Sen pratar hon och eleverna om onda och goda figurer i filmen. Här bjuds tillfälle att prata om att människor sällan är antingen eller. De flesta kan vara både onda och goda. Maskerna ligger lite dubbelt och går in och ut ur varandra. Den som är god för det mesta kan var ond ibland. Och den som bara verkar vara elak kanske har ett slumrande gott hjärta innerst inne.

Eleverna får också göra teckningar av onda och goda scener ur filmen, gärna i grupper med tre elever i varje. De teckningar Ewa visar har nästan alla ett otäckt innehåll. Det handlar om svek, avsked och katastrofer. Första bilden visar när herr Wang blir lurad, den andra bilden visar när han åker ifrån Lilla Valpen med båten och hon slänger sig i vattnet efter honom, den tredje visar när båten tar eld och den sista när Lilla Valpen är beredd att offra sitt liv för att herr Wang ska bli befriad från fängelset.

– Det är spännande att se att eleverna plockar ut vändpunkterna och de scener som för berättelsen framåt. Då kan man också passa på att prata lite om berättarteknik, säger Ewa.

Ewa sätter upp scenbilderna på väggen och pratar med eleverna om filmens centrala frågor. Vad ses som ont och gott, vilka ideal tar filmen upp, vilka ideal har vi, hur är det att vara flicka eller pojke i filmen, hur är det att vara flicka eller pojke här och nu?

Hur ser en flicka ut?

På temat Flicka/Pojke föreslår Ewa att man låter eleverna rita Lilla Valpens ansikte som pojke och som flicka. Och så får de skriva ner Lilla Valpens egenskaper. Ewas elever tyckte att Lilla Valpen hade samma egenskaper både som flicka och pojke.

En annan idé är att göra stora collage över flickvärldar och pojkvärldar. Här kan man låta flickorna göra pojkvärldar och pojkarna flickvärldar, eller dra lott om vem som ska göra vad, tipsar hon. När bilderna är klara diskuteras de. Stämmer de? Varför ser de ut som de gör? Vill eleverna ändra på något?

Fjärdeklassarna tyckte inte att pojkar och flickor behandlas olika. Men när de fick se sexornas collage av pojk- och flickvärldar ändrade de sig.

– Den egna kulturen kan vara svår att se, säger

Ewa. En film som Maskernas Kung kan hjälpa eleverna att se sin egen verklighet tydligare.

Genom att inta ett sidoperspektiv när man tittar på en annan kultur får man ett nytt läsarperspektiv också på sin egen kultur.

Ett sätt att diskutera ideal är att jobba med ordspråk. Ewas elever fick en lista med ordspråk att passa ihop med Lilla Valpen, herr Wang och filmens budskap. De jobbar i grupp och svaren ska vara hemliga tills de redovisas på tavlan. De ska vara överens i gruppen och får då tillfälle att diskutera ordspråkets betydelse och argumentera för vad de tycker. I diskussionen efteråt kanske man ser att det finns flera budskap, inte bara ett.

”Lyckans hjul står aldrig still” var ett ordspråk som Lilla Valpen fick och ”Den som tagit fan i båten får ro honom i land” fick herr Wang. För filmen som helhet hade nästan alla valt ”Störst av allt är kärleken”.

– Det är här man ser vad barnen gör av filmen, säger Ewa. Det är den smak, den krydda som de får med sig.

Våga möta problemen

Några av lärarna på seminariet tycker att filmen kanske kan vara lite för stark känslomässigt för vissa barn. De skulle vilja tala om i förväg att det slutar lyckligt. Men Ewa håller inte med.

– Ta inte ifrån eleverna resan, säger hon. Filmerna kan ge dem råg i ryggen att våga leva sina liv. Vi måste våga jobba med problem. Vad blir alternativet?

Det som väckte flest frågor var flickors situation i Kina idag. Kee Beng Ooi kunde inte ge något klart svar på den frågan. Han sa att det är svårt att säga något generellt eftersom många olika förändringar äger rum på olika håll i Kina. Han förklarade att det ser olika ut i olika samhällsklasser och mellan stads- och landsortsbefolkning. Flickors situation idag har påverkats av både det kulturella arvet i Kina där sonen som arvtagare är viktig och enbarnspolitiken. Han tycker dock att filmen visar mot en positiv förändring i kulturen. Den gamle mannen och den lilla flickan blir ett team i slutet.

Maskernas Kung distribueras av Folkets Bio. Filmhandledning finns på www.sfi.se/zoom